
ADVIES

Strategie voor het beheer van de hondenpopulatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Aanvrager	Minister Bernard Clerfayt
Aanvraag ontvangen op	08-04-24
Advies aangenomen door de Raad voor het Leefmilieu op	26-04-24

Vooraf

Het doel van de strategie is om op de resultaten van de genoemde werkzaamheden voort te bouwen, om zo besprekingen en synergiën tussen de verschillende vastgestelde partijen te doen ontstaan : burgers, professionals op het gebied van dierengezondheid en -gedrag, fokkers, asielen en verenigingen, ...

Aangezien de strategie betrekking heeft op een aantal gebieden waarop verschillende bevoegdheden van toepassing zijn (dierenwelzijn, leefmilieu, ruimtelijke ordening, stedenbouwkunde, gelijke kansen, ...), worden de belanghebbenden derhalve uitgenodigd om aan de besprekingen deel te nemen, om zo de bestuurlijke actoren bijeen te brengen.

De harmonieuze integratie van honden in een verstedelijkte stad als Brussel, waar ruimten noodzakelijkerwijs door een hoge bevolkingsdichtheid en de nabijheid van andere soorten worden gekenmerkt, stelt ons voor tal van uitdagingen. De noden van honden staan tegenover de noden van andere gebruikers van de openbare ruimte, en met name tegenover de inkringing van de ruimten als gevolg van de verstedelijking. Een bijkomend obstakel vloeit voort uit het feit dat de verplichtingen en aanbevelingen voor het fokken, houden en opvoeden van honden met respect voor hun welzijn onvoldoende zijn gekend.

Advies

1. Algemene beschouwingen

1.1 Preventieve maatregelen

De Raad steunt de strategie in haar geheel. Hij is van mening dat preventieve maatregelen nodig zijn om te voorkomen dat honden ongepast worden gehouden of worden achtergelaten. Want hoewel deze strategie betrekking heeft op de hondenpopulatie, is het vooral van belang om naar de (toekomstige) eigenaren toe te communiceren. Het adopteren van een dier heeft absoluut gevolgen voor zowel de eigenaar (financiële investering, tijdsinvestering, ...) als voor de maatschappij (samenleven met burens, netheid van de openbare ruimte, bescherming van de biodiversiteit in groene ruimten, ...). Het is van belang dat alle eigenaren zich hiervan bewust zijn.

Toekomstige eigenaren vóór adoptie voorlichten over de noden van de hond

De Raad beveelt aan om een bijzondere nadruk te leggen op de verplichte opleiding van toekomstige eigenaren met betrekking tot de specifieke noden van het hondenras dat ze willen adopteren. Daartoe zouden gespecialiseerde opvoedings-/coachingstructuren moeten worden ontwikkeld. Op deze manier zouden toekomstige eigenaren via een adoptietraject worden begeleid bij hun keuze van het hondenras dat ze willen adopteren, zodat ze een ras zouden kiezen dat geschikt is voor de stedelijke omgeving waarin ze leven en voor hun levensstijl.

Financiële steun voor toekomstige eigenaren

De Raad staat volledig achter het idee om een financiële steun in te voeren om toekomstige eigenaren in staat te stellen een dierenarts te raadplegen voordat ze een hond adopteren, zodat ze goed met de toekomstige noden van de hond vertrouwd zouden kunnen raken.

Bewustmaking op scholen

De Raad vestigt de aandacht op het feit dat ook kinderen (en hun ouders) bewust moeten worden gemaakt van de betrokkenheid die het adopteren van een hond met zich meebrengt. Een dier is geen geschenk dat wordt gegeven om een plezier te doen ; het adopteren van een hond zou voor alle gezinsleden een weloverwogen keuze moeten zijn waarover goed is nagedacht.

Hiertoe beveelt **de Raad** het project Shelters and Blackboards¹ van de vzw Des Pattes et Des Classes aan, dat tot doel heeft leerlingen bewust te maken van « *respect voor dieren door het begrip van hun behoeften, hun welzijn, hun biologische, gedrags- en psychologische kenmerken en cognitieve kenmerken te verdiepen* ».

1.2 De hondenpopulatie in het Brussels Gewest controleren en opvolgen

De Raad benadrukt dat het van belang is om de verplichting na te leven om honden te identificeren en te registreren. Het is noodzakelijk om met enige zekerheid te weten hoeveel honden er in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn.

De Raad steunt ook de vergunning voor het houden van honden. Daarnaast stelt hij voor om een vergoeding voor het houden van honden in te voeren, die bijvoorbeeld in verhouding tot het gewicht van de hond zou kunnen staan of in functie van het ras zou kunnen worden vastgesteld.

Gegevens

De Raad merkt op dat de strategie het aantal honden in het Brussels Gewest op bijna 90.000 schat, volgens de DogID-databank. Dit is de enige enigszins volledige bron die beschikbaar is om de hondenpopulatie in Brussel in te schatten. Desondanks zijn er nog steeds enkele onbekenden ten aanzien van de geldigheid van deze gegevens : welk deel van de honden is niet gechipt en niet in DogID geregistreerd ? Welk deel van de honden die zijn overleden of verdwenen of die het Brussels grondgebied hebben verlaten, wordt niet uit de databank verwijderd ? De leeftijdsgrens van 20 jaar is voor veel honden te optimistisch en kan een vertekening naar boven toe veroorzaken. Een andere bron is het door Statbel² uitgevoerde Huishoudbudgetonderzoek (HBO), dat gegevens over hondenbezit bevat (jaren 2000 tot 2022). Volgens dit onderzoek zou de hondenpopulatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tussen 50.000 en 60.000 individuen liggen. Het Brusselse aandeel in dit onderzoek is echter klein, wat betekent dat er afhankelijk van het onderzoeksjaar zeer grote variaties zijn (± 10.000 honden).

In hoofdstuk 3 van de strategie wordt ingegaan op de noodzaak om de gegevens over de hondenpopulatie in functie van de bevolking en de oppervlakten van de gemeenten in detail te analyseren. Dit aspect zou verder kunnen worden ontwikkeld, mogelijk door een specifieke strategie

¹ <https://www.refugesetableauxnoirs.be/>

² <https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/huishoudbudget>

voor te stellen voor het verzamelen en analyseren van gegevens (tijdreeksen, ruimtelijke uitsplitsingen, kruising van verschillende gegevensbronnen, ...). Zonder een goede kennis van de gegevens is het moeilijk om een solide strategie en vervolgens actieplan te ontwikkelen. Deze gegevensanalyse zou in samenwerking met het BISA kunnen worden uitgevoerd.

1.3 Grootte van de buurthondenparken

De strategie verwijst in doelstelling 3.2 « De kwaliteit van losloopzones verzekeren » naar de BRAT-studie van 2017 « Honden in de Brusselse openbare ruimte », waarin staat dat de ideale afmetingen van omheinde ruimten voor dagelijks gebruik tussen 100 en 500 m² zouden moeten liggen. Volgens **de Raad** zijn deze afmetingen te klein, zelfs voor buurtruimten. Recente literatuur is genuanceerder en stelt grotere ruimten van vaak meer dan 1000 m² voor. Hoewel ruimten van deze omvang voor het Gewest onrealistisch kunnen lijken, lijkt een minimum van 500 m² geloofwaardiger³. Een grotere vrije ruimte laat de hond toe om meer te verkennen en zich minder snel te vervelen. Het bevordert de interactie tussen eigenaar en hond. Tot slot vermindert het stress bij honden die niet van opsluiting houden.

Daarnaast maakt de strategie, afgezien van een korte vermelding in de inleiding, nergens een onderscheid tussen de verschillende noden van honden, afhankelijk van hun grootte (klein-middelgroot-groot), levenscyclus (jong-oud), ras (werk, jacht, gezelschap, ...) en hun gezondheidstoestand. Deze verschillende noden zijn vooral duidelijk in het kader van losloopzones voor honden en wandelactiviteiten aan de lijn of in vrijheid. Een jonge hond zal meer ruimte nodig hebben dan een oudere hond, net als een hond die niet van interactie met andere honden houdt. Te kleine ruimten zijn derhalve niet geschikt voor alle soorten honden.

1.4 Overlast door honden beheren

Openbare netheid

De Raad dringt in het bijzonder aan op de problematiek van de openbare netheid. Hij is voorstander van een regelmatigere controle van wandelaars (eigenaren of *dog sitters/walkers*). Het verstrekken van zakjes om hondenpoep op te ruimen moet immers verplicht worden gesteld, met respect voor het werk van het personeel dat belast is met de netheid en het onderhoud van de openbare ruimten, maar ook voor andere wandelaars.

Biodiversiteit behouden

De Raad stelt vast dat er steeds meer vraag is naar losloopzones voor honden. Bij gebrek aan alternatieven laten hondenbezitters hun dieren immer loslopen in openbare ruimten waar dit normaal verboden is. De algemene regel dat een hond in de openbare ruimte aangeliend moet zijn, wordt derhalve niet meer nageleefd.

De Raad beveelt daarom aan om een cartografie op gewestelijke schaal te ontwikkelen waarop staat aangegeven waar honden los mogen lopen (en die tegelijkertijd een kader biedt voor het behoud van de biodiversiteit van groene ruimten, in naleving van het Natuurplan).

³ Zie hierover met name : Chen et al. (2022). Benefits and conflicts : A systematic review of dog park design and management strategies. *Animals* 2022, 12, 2251. <https://doi.org/10.3390/ani12172251> (en de daarin vermelde referenties).

Een alternatief zou kunnen zijn om de projecten die al op gerichte wijze in bepaalde gemeenten zijn opgezet, te bestendigen : de organisatie van coachingsessies in de openlucht. Deze regelmatige sessies gewijd aan hondentraining zouden eigenaren in staat stellen om bij de opvoeding van hun hond te worden begeleid, terwijl ze hun hond los kunnen laten lopen in een kader dat hiertoe is voorzien.

Samenleven met andere wandelaars en dieren

De Raad beveelt aan om meer aandacht te besteden aan het samenleven van honden met andere wandelaars en dieren in de openbare ruimte, maar ook met kinderen die daar wandelen of spelen.

Aanvallen van honden op wandelaars, joggers, fietsers en ruiters zijn niet ongewoon. De natuur is echter gemeengoed waar alle gebruikers van mogen genieten.

Hiertoe is **de Raad** voorstander van een beperking van het aantal honden tijdens groepswandelingen om een roedeffect te voorkomen.

Bovendien dringt **de Raad** aan op het feit dat de voorgestelde strategie past in het kader voor dierenwelzijn en is **de Raad** van mening dat in het voorstel het statuut van honden voorrang heeft op dat van wilde dieren. Wilde dieren, voornamelijk reeën, hebben geen andere keuze dan in een natuurlijke of semi-natuurlijke omgeving te leven, in tegenstelling tot honden. **De Raad** is derhalve geen voorstander van het voorstel om honden toegang tot vijvers te verlenen (de parkvoorschriften verbieden een dergelijke toegang).

Grote losloopgebieden en in het Zoniënwoud

Doelstelling 3.3 behandelt de kwestie van « grote ruimten voor hondenwandelingen » en « grote ruimten zonder leiband ». Subdoelstelling « 3.3.1 De losloopzones in het Zoniënwoud en de grote groene ruimten in het Gewest duidelijk afbakenen » is echter niet echt duidelijk over de bedoelingen ervan. **De Raad** vraagt zich af wat het standpunt van de strategie is met betrekking tot de toekomstige/waarschijnlijke verplichting om honden aan de leiband te houden in het Zoniënwoud ? Hoe zal deze verplichting worden gecompenseerd ? In de tekst worden twee termen gebruikt die op elkaar lijken, maar die niet helemaal identiek zijn : « grote afgebakende zones » en « losloopzones ». Wat is de betekenis van deze twee termen ? Gaat het om omheinde ruimten, zoals bij de Groenendaalpoort of in Tervuren (hondenpark) ? Of om losloopgebieden, zoals in Tervuren, in het deel van het bos vlakbij het hondenpark ? Een omheinde ruimte, zelfs een grote, biedt niet dezelfde voordelen voor honden als een losloopgebied in het bos. En omgekeerd heeft het niet dezelfde impact op het samenleven met de andere functies van het bos (wandelen, fietsen, scoutsspelen, biodiversiteit, ...).

*

* *